

ждаемым темам. При проверке диалогических умений было выявлено, что экспериментальная группа более свободна в высказываниях: широко использует речевые клише, быстрее реагирует на реплики собеседников, включая в них выражение собственной точки зрения, обладает хорошими фоновыми знаниями по теме. Контрольная группа испытывала затруднения в поддержании контакта в разговоре, выражении собственного мнения по теме, слабо владела репликами переспроса, уточнения информации, была медленнее в реагировании на реплику собеседника.

Таким образом, на основе полученных данных мы пришли к выводу, что применение ООР позволяет повысить уровень сформированности речевых навыков учащихся.

Уровни сформированности речевых навыков	Контрольная группа (23)		Экспериментальная группа (25)	
	До работы	После работы	До использования ООР	После использования ООР
высокий	17%	30%	16%	40%
средний	70%	61%	72%	56%
низкий	13%	9%	12%	4%

Закключение. В проведённом исследовании мы рассмотрели и проанализировали критерии эффективности использования ООР и пришли к следующему выводу: применение ООР положительно сказывается на процессе формирования навыков монологической и диалогической речи, делает процесс усвоения знаний более эффективным, так как уровень образовательных результатов выше у группы, которая при изучении темы использовала возможности и материалы открытых образовательных ресурсов.

1. Соловова, Е.Н. Методика обучения иностранным языкам: базовый курс: пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е.Н. Соловова. – М. : АСТ : Астрель, 2010. – 238 с.

2. Иванова, Т.В. Теория и методика обучения иностранному языку: Базовый курс лекций / Т.В. Иванова, И.А. Сухова // Теория и методика обучения иностранному языку: Базовый курс лекций : учеб. пособие : в 3 ч. / Башкир. гос. пед. ун-т ; сост.: Т.В. Иванова, И.А. Сухова. – Уфа, 2008. – Ч. 2. – С. 43–56.

3. Концепция учебного предмета «Иностранный язык» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://studfiles.net/preview/4533693/>. – Дата доступа: 03.04.2018.

4. Программа учебного предмета «Иностранный язык» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://adu.by/ru/homepage/obrazovatelnyj-protsess-2017-2018-uchebnyj-god/1274-anglijskij-yazyk.html>. – Дата доступа: 03.04.2018.

5. Getting along with parents [Electronic resource]. – Mode of access: <https://teacherenglish.livejournal.com/504.html>. – Date of access: 03.04.2018.

6. Talking About Your Family in English – Spoken English Lesson [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.youtube.com/watch?v=vXI2lRCnTKw&t=325s>. – Date of access: 03.04.2018.

ПРЭЦЭДЭНТНАЕ ІМЯ Ў ПАЭТЫЧНЫМ РАДКУ ГЕНАДЗЯ БУРАЎКІНА

Чарняўская Г.А.,

студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Мартынкевіч С.В., канд. пед. навук, дацэнт

Разгляд анамастычнай лексікі ў святле тэорыі прэцэдэнтнасці дае магчымасць атрымаць новыя звесткі пра лінгвакультурныя асаблівасці беларускай мовы, што з'яўляецца актуальным на сучасным этапе развіцця беларусістыкі. Мэтазгодна разгледзець, якую ролю адыгрываюць прэцэдэнтныя феномены ў творах Генадзя Бураўкіна.

Мэта даследавання – выявіць сэнсавую ролю, выяўленчую функцыю і асаблівасці ўжывання, успрыняцця і інтэрпрэтацыі інфармацыі, якую рэпрэзентуюць прэцэдэнтныя імёны ў паэтычным радку Генадзя Бураўкіна.

Матэрыял і метады. Матэрыялам паслужылі выбраныя вершы Генадзя Бураўкіна (з 1955 па 1995). Даследаваны фактычны матэрыял дазволіў зрабіць вывады пра заканамернасці ўжывання прэцэдэнтных імёнаў у вершах паэта. Метады даследавання – апісальны, функцыянальна-стылістычны, кантэкстуальны.

Вынікі і іх абмеркаванне. Прэцэдэнтнае імя ў мастацкім радку выконвае канататыўную і экспрэсіўную функцыю і выкарыстоўваецца для перадачы нацыянальна-культурнай інфармацыі. Яно звязана “або з шырока вядомым тэкстам, які адносіцца, як правіла, да ліку прэцэдэнтных, або з сітуацыяй, якая шырока вядома носбітам мовы і выступае як прэцэдэнтная” [2, с. 81]. Прэцэдэнтнае імя – гэта своеасаблівы мікратэкст, які ўплывае на ўяўленне чытача, абуджае яго фантазію, тым самым прыцягвае ўвагу да пэўнай культурнай з’явы.

У сваіх творах Генадзь Бураўкін шырока выкарыстоўвае прэцэдэнтныя імёны розных тыпаў. Яны выклікаюць у чытача пэўныя асацыяцыі і ўяўленні. Паэт уводзіць у вершаваныя радкі ўласнае імя і тым самым робіць адсылку да пэўнага гістарычнага перыяду, знакавай падзеі, з’явы. У творах Генадзя Бураўкіна можна вылучыць наступныя групы прэцэдэнтных імёнаў: уласныя найменні асоб, геаграфічныя назвы і лексічныя адзінкі, якія перайшлі ў разрад прэцэдэнтных.

Да першай групы належаць імёны асоб, звязаныя з канкрэтным гістарычным перыядам з жыцця краіны. Гэта гістарычныя асобы, дзеячы культуры і мастацтва – філосафы, пісьменнікі, музыканты, кампазітары. Генадзь Бураўкін звяртаецца да нацыянальна-прэцэдэнтных імёнаў, якія з’яўляюцца сімваламі беларускай зямлі. У першую чаргу гэта *Францыск Скарына, Кастусь Каліноўскі, Янка Купала, Якуб Колас, Максім Багдановіч*.

Францыска Скарыны – узор самаадданасці, прыклад патрыятызму і сапраўднага служэння свайму народу. Пра яго подзвіг Генадзь Бураўкін піша: “*І не проста ўжо рыпнуў запознены крок, // І дымком пацягнула ад фабрык – // Гэта рыпнуў Скарыны друкарскі станок, // Гэта пахне друкарскаю фарбай.*” [1, с. 32]. Выкарыстаны прэцэдэнтны феномен ўключае ў сябе наступныя паняцці: асвета, першадрукар, “Псалтыр”, Адраджэнне, кнігадрукаванне, гуманізм і іншыя.

Сілу і моц беларускай зямлі падкрэслівае аўтар у радках, дзе побач з імем Францыска Скарыны ставіцца яшчэ адно імя, якое сімвалізуе свабоду і незалежнасць беларусаў: “*І ў тым, // Што немач не скарыла // Наш край, // Няма ніякіх дзіў, // Бо тут калісьці жыў Скарына // І Каліноўскі ў бой хадзіў...*” [1, с. 143].

У творчасці Генадзя Бураўкіна нярэдка сустракаюцца прэцэдэнтныя феномены, якія абазначаюць **назвы геаграфічных аб’ектаў**. Гэта агульнавядомыя найменні, якія аўтар выкарыстоўвае ў тэксе не столькі для абазначэння канкрэтнага аб’екта ці мясцовасці, колькі ў якасці культурнага знака, сімвала гістарычных падзей. Напрыклад, згадваючы пра *Полацк*, у першую чаргу з’яўляюцца асацыяцыі, звязаныя з вядомымі гістарычнымі асобамі – Еўфрасінні Полацкай, Францыска Скарыны, Сімяона Полацкага.

У вершах Генадзя Бураўкіна часта ўжываюцца уласныя назоўнікі, якія абазначаюць геаграфічныя аб’екты. Геаграфічныя назвы ўскосна абазначаюць гістарычныя эпохі, мінулае і сучаснае. Прэцэдэнтнасць з’яўляецца вынікам пераносу асноўнага сэнсу пэўнай групы прэцэдэнтных феноменаў на тапонімы – назвы мясціны, звязаныя з трагічнымі падзеямі мінулага. Напрыклад, назва ўкраінскага горада Чарнобыль, беларускай вёскі Хатынь, урочышча Курапаты.

Прэцэдэнтны феномен **Чарнобыль** дае адсылку да трагічнай падзеі 1986 года – узрыў на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі. Адна з жудасных катастроф XX стагоддзя найшла сваё адлюстраванне ў вершы, радкі якога перапоўнены смуткам і болем: “*Будзе, будзе да скону // Мне Чарнобыль балець...*” [1, с. 305].

Сімвалам трагічных падзей часоў масавых рэпрэсій стала ўрочышча каля Мінска пад назвай **Курапаты**. Пра цяжкі боль, які не згасае ў сэрцах людзей доўгія часы, Генадзь Бураўкін піша ў аднаіменным вершы: “*Боль не знойдзе спачыну, Курапаты. // Час мінулы, пракляты... // Сэрца горам працята...*” [1, с. 311].

Такім чынам, ужыванне геаграфічных назваў, якія сталі прэцэдэнтнымі, дазваляе не толькі абазначыць пэўную падзею, але і замацаваць яе ў памяці чытача праз перажыванні, боль, душэўны неспакой.

Акрамя уласных прэцэдэнтных імёнаў у творах Генадзя Бураўкіна сустракаюцца агульныя назвы, якія перайшлі ў разрад прэцэдэнтных. Гэта пэўныя адзінкі дыскурсу, што нясуць у сабе сімвалічны сэнс, які разумеюць толькі прадстаўнікі пэўнага этналінгвакультурнага асяроддзя. Да такіх назваў адносяцца **васілёк, бусел, жаваранак** і інш. Васілёк (ці валожка) з’яўляецца сімвалам Радзімы, яе святасці, прыгажосці і духоўнай чысціні. У пісьменніка васілёк асацыіруецца з родным краем: “*Так карцела – сляза закіпала, // Каб да сэрца хаця б здалёк // Прыплывалі жалейка Купалы, // Багдановічаў васілёк...*” [1, с. 292].

Бусел з’яўляецца для беларусаў птушкай асаблівай. Гэта сімвал міру, дабрабыту, спакою: “*... Буслоў не бачна за ракой... // Нібы на споведзі, цвярозы // Сыходзіць на душу спакой.*” [1, с. 143]

Жаваранак сімвалізуе сувязь зямлі і неба, сонца і вясны. Паколькі гэтая птушка прылятае з далёкіх краёў у сакавіку ці ў красавіку, то яна заўсёды сімвалізуе вясновае абнаўленне і зараджэнне новага жыцця. “*Хоць жаваранак над кустамі, // Нібыта ў маі засквірчэў, // Зямля сырая і пустая // Як не абжытая яшчэ.*” [1, с. 131].

Заклучэнне. Прэцэдэнтныя імёны ў паэтычных радках Г. Бураўкіна – своеасаблівыя мікратэксты, якія рэпрэзентуюць факты беларускай гісторыі і культуры, выклікаюць шэраг звязаных з імі асацыяцый і ўяўленняў. Прэцэдэнтныя імёны перадаць складаную ў зместавым і эмацыйным плане інфармацыю, выкарыстоўваючы пры гэтым мінімальную колькасць моўных сродкаў. Генадзь Бураўкін па-майстэрску выкарыстоўвае магчымасці імёнаў, што дазваляе зразумець сістэму вобразаў, дакладна інтэрпрэтаваць іх значэнне і спасцігнуць таямніцу паэтычнага радка паэта.

1. Бураўкін Г. Выбранае: 1955 – 1995: Вершы, паэмы, казкі, песні / Г. Бураўкін. – Мн. : Мастацкая літаратура, 1998. – 382 с.
2. Гудков, Д.Б. Теория и практика межкультурной коммуникации / Д.Б. Гудков. – М. : Гнозис, 2003. – 228 с.
3. Караулов, Ю.Н. Русский язык и языковая личность / Ю.Н. Караулов. – 3-е изд. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 264 с.

ЖАНРОВЫЕ ОСОБЕННОСТИ РОМАНА А. МЁРДОК «ЕДИНОРОГ»

Чепуркин И.В.,

магистрант ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Гладкова А.А., канд. филол. наук, доцент

Статья представляет собой исследование жанровой специфики романа А.Мёрдок «Единорог» в контексте развития британской прозы второй половины XX века. Актуальность изучения специфики романного жанра в англоязычной послевоенной прозе заключается в уточнении модификаций романа как одного из ведущих литературных жанров эпохи.

Цель – выявить жанровые особенности романа А. Мёрдок «Единорог» с учётом ведущих тенденций британской прозы второй половины XX века.

Материал и методы. Материалом исследования послужил роман А.Мёрдок «Единорог». В работе использован метод структурного анализа литературного произведения, а так же приёмы типологического метода исследования.

Результаты и их обсуждение. Роман А. Мёрдок «Единорог» (1963) является знаковым в творчестве английской писательницы. Наряду с ключевыми произведениями, такими, как «Под сетью», «Чёрный принц», «Школа добродетели», он составляет единую систему, демонстрирующую эволюцию художественного метода А. Мёрдок.

Пространственно-временная организация романа «Единорог» перекликается с известными романами Дж. Фаулза («Башня из чёрного дерева», «Коллекционер») и У. Голдинга («Шпиль»). Мы можем указать на следующие параллели: место действия в романе А. Мёрдок также ограничено пространством дома, конкретнее, замка, в котором заключена героиня. Такой приём символичен по ряду причин: во-первых, данная пространственная организация (замок и окружающие его пейзажи моря болот, низин) имеет давнюю традицию со времён средневековой литературы (сказки о Прекрасной Даме, заточённой в башне, о её спасении героем и т.д.). Во-вторых, образ дома (замка) имеет глубокое символическое наполнение: закрытость, ограниченность пространства выступает символом конечности, замкнутости мира, в котором находится человек, и в то же время обретает черты универсальности, космического начала. В-третьих, скупость в описании ландшафта, изображение морской стихии как губительной, опасность трясины, мрачность замка позволяют говорить о влиянии готической литературы на стилистику романа.

Мёрдок изначально говорит о враждебности природного пространства герою: «Она нашла широкую тёмную береговую линию отталкивающей и пугающей», – таково первое впечатление Мэрион, приехавшей в замок Гэйз [1, с. 17]. Море напоминает «чернила, смешанные со сливками», оно «холодное и убивает людей», в болоте светятся «ведьмины огни» и т.д.

Примечательно, что временная организация романа «Единорог» заключена в использовании приёма остановки времени, оно остановилось несколько лет назад после ряда событий, которые привели героиню к заключению в стенах замка. Создаётся впечатление, что герои существуют не в реальном времени, а в особой временной категории, во времени остановленном, замершем на так называемой «точке невозврата». Таким образом, время в указанном романе воплощает вечность и её законы.

Важно подчеркнуть, что роман «Единорог» построен автором с использованием известной сюжетной схемы пленения невинной героини и её освобождения героем. Долгое время Анна Крин-Смит находится под властью тёмных, демонических сил, которые воплощают управитель замка и